

Kommunstyrelsens förvaltning

Datum
2025-10-01Dnr
KS/2025:271/16Sida
1 (3)Bitr. säkerhetsskyddschef
Karin Karlssonkn.remissvar@regeringskansliet.se
kopia
lotta.lewin-pihlblad@regeringskansliet.se.**Yttrande på SOU 2025:68**

Gagnefs kommun översänder följande yttrande på SOU 2025:68 med diarienummer KN2025/01284.

Övergripande

Gagnefs kommun tillstyrker i huvudsak utredningens ambition att stärka den nationella byggnads- och reparationsberedskapen samt införa långsiktigt hållbara samverkansformer mellan offentliga aktörer och näringslivet. Kommunen vill samtidigt framföra ett antal principiella och praktiska synpunkter gällande ansvarsfördelning, resursfördelning, finansiering och kommuners faktiska förmåga att genomföra de föreslagna åtgärderna.

Samhällets ökade sårbarhet och det förändrade säkerhetspolitiska läget kräver stärkta beredskapsåtgärder inom hela försörjningskedjan – inklusive byggnation, underhåll och reparation av kritisk infrastruktur. Kommunerna är i detta avseende avgörande aktörer, då kommunal verksamhet i hög grad omfattar samhällsviktig infrastruktur såsom VA-försörjning, avfallshantering, lokaler för skola och omsorg samt lokalt underhåll av byggnader och kommunala vägar.

Utredningen föreslår en rad åtgärder som påverkar kommunerna direkt och indirekt. Gagnefs kommun anser det därför viktigt att tydliggöra följande aspekter:

1. Tydliggör ansvarsfördelningen mellan stat, region och kommun (Avser utredningens kap. 6–7, särskilt s. 224 ff.)

Utredningen föreslår att beredskapsmyndigheterna, Boverket, SGU och Tillväxtverket ges samordningsansvar för byggnads och reparationsberedskap. Kommunerna ges dock ett uttalat genomförandeansvar i delar av förmågeuppbyggnaden. För att undvika oklarheter i ansvarsfördelning och styrning anser Gagnefs kommun att statens styrning bör vara tydligare gällande:

- Vilken nivå som är huvudansvarig i olika skeden av beredskapskedjan (analys, planering, upphandling, genomförande).

- Hur kommunerna ges inflytande i de samordningsorgan som etableras.
- Hur konflikter eller otydligheter mellan sektors- och geografiskt ansvar ska hanteras.

2. Behov av statlig finansiering vid ökade kommunala åtaganden (Kap. 11.3, s. 362–370)

Kommunerna förväntas tillföra ytterligare tjänstepersonella resurser för att möjliggöra samverkan, utbildning, planering och deltagande i uppbyggnaden av byggnadsberedskap. Detta gäller särskilt kommuner med strategisk geografisk placering. Gagnefs kommun understryker att eventuella krav på kompetenshöjning, materielanskaffning, lagerhållning eller ökad lagerkapacitet måste följas av långsiktig statlig finansiering, förslagsvis genom riktade statsbidrag och särskilda stöd inom krisberedskapsanslaget (anslag 2:4).

En fråga som uppkommit är hur implementeringsplanen, stödåtgärder och finansiering ser ut under övergångsperioden då förslaget anger en målsättning att byggnads- och reparationsberedskapen ska vara på plats senast år 2031. Kommunens medel är begränsade och även uppbyggnad av struktur medför kostnader för kommunen.

Det bör finnas tydliga ersättningsmodeller eller finansiering från statlig nivå som ger kommunerna ersättning för de ålagda kraven såsom lagerhållning, reservmaskiner, utbildning och ökat underhåll med mera.

3. Kommunerna bör ges möjlighet att vara offentlig avtalspart i F-avtal (Kap. 8.5.1, s. 292–294)

Utredningen föreslår att kommuner inte ska vara offentlig avtalspart i de nya försörjningsberedskapsavtalen (Favtalen). Gagnefs kommun anser att detta kraftigt begränsar den lokala handlingsförmågan, särskilt vid situationer där kommunen snabbt behöver säkra tillgång till kritisk reparationskompetens eller maskinkapacitet. Förslaget riskerar att skapa onödiga administrativa mellansteg.

Kommunerna bör åtminstone ges möjlighet att frivilligt vara part i Favtal, alternativt få förhandla anslutningsavtal med Favtalsmyndigheterna.

4. Praktisk tillämpning av upphandlingskravet måste klargöras (Kap. 10.1, s. 328 ff.)

Utredningens förslag att införa ett beaktandekrav av försörjningsberedskap i offentlig upphandling är principiellt välkommet. Dock kräver den praktiska tillämpningen ytterligare vägledning. Gagnefs kommun efterfrågar:

- Hur "om upphandlingens art motiverar det" ska tolkas i praktiken,
- Hur upphandlande kommuner ska väga beredskapsaspekter mot konkurrens, kostnad och proportionalitet,
- Om centrala mallar eller riktlinjer kommer att tas fram för att vägleda kommunerna.

5. Hänsyn till kommunernas olika förutsättningar (Generellt genom utredningen, särskilt kap. 12.2, s. 394 ff.)

Kommunerna skiljer sig åt i fråga om kapacitet, befolkningsmängd, geografisk struktur, sårbarhet och näringslivsstruktur. Ett enhetligt kravställande riskerar att skapa orimliga bördor för mindre kommuner. Staten bör därför överväga differentierade krav eller särskilda stöd till kommuner med begränsad administrativ eller teknisk kapacitet.

6. Tidsplanen till 2031 kräver samordnad implementering

Gagnefs kommun delar målsättningen att ha en nationellt samordnad byggnads och reparationsberedskap senast 2031 men betonar vikten av att implementeringen sker i samverkan med SKR, länsstyrelser och kommunsektorn. Det krävs samordnade utbildningsinsatser, sektorsvisa handlingsplaner samt finansierade projekt i flera led. Staten bör redan 2026 påbörja särskilda pilotprojekt i samverkan med kommuner av olika karaktär.

Karin Karlsson
Bitr. säkerhetsskyddschef